

Дерій В. А.,

д. е. н., професор кафедри обліку у виробничій сфері,
Тернопільський національний економічний університет

ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ВНЗ, РОБОТОДАВЦІВ І СУСПІЛЬСТВА ЗА ПІДГОТОВКУ ФАХІВЦІВ З ОБЛІКУ Й ОПОДАТКУВАННЯ

За якість та ефективність підготовки фахівців з обліку й оподаткування повинні відповідати не лише вищі навчальні заклади (ВНЗ) України (хоч, безперечно міра їхньої відповідальності найбільша), а і роботодавці, все українське суспільство. Ситуація, яка нині склалась в Україні з підготовкою фахівців на рівні бакалавра та магістра, у тому числі із підготовкою фахівців з обліку й оподаткування, на наш погляд, є невтішною з прогнозом щорічного погіршення до 2023 року. Звідси, дана ситуація потребує поглибленого аналізу причин кризових явищ в українській економіці загалом і вищій освіті зокрема.

Ключовою проблемою України нині є відсутність справжніх реформ системи державного управління економікою, яка, на жаль, повністю підконтрольна олігархічним та клановим угрупованням і функціонує, насамперед, у їхніх корисливих інтересах.

За даними Державної служби статистики України, на початку 2017/2018 навчального року в Україні функціонував 661 вищий навчальний заклад, де навчалось 1539 тис. осіб. Якщо зіставити ці дані з 2016/2017 навчальним роком, то за рік кількість вищих навчальних закладів в нашій державі збільшилась на 4 одиниці, а кількість студентів зменшилась на 48 тис. осіб або на 3,0 %. У 2017/2018 навчальному році на навчання прийнято 323,6 тис. осіб, а випущено – 421,1 тис. осіб. Мінусове сальдо між прийманням на навчання і випуском студентів у нинішньому навчальному році становило 97,5 тис. осіб або 23,2 %. Найбільше ВНЗ у м. Києві (100 од. / 371,3 тис. осіб), Харківській (65 од./ 171,3 тис. осіб), Дніпровській (55 од./ 113,1 тис. осіб), Львівській (43 од./ 123,1 тис. осіб), Одеській (40 од./ 107,5 тис. осіб), Донецькій (29 од./ 32,2 тис. осіб) та Вінницькій (23 од./ 45,0 тис. осіб) областях. Наша Тернопільська область за кількістю ВНЗ (18 од./ 41,0 тис. осіб) займає 12-14 місця разом з Полтавською (18 од./ 46,2 тис. осіб) та Хмельницькою (18 од./ 31,0 тис. осіб) областями. У нас середня кількість студентів на один вищий навчальний заклад така ж сама як і загалом по Україні – 2,3 тис. осіб [1].

На зменшення кількості студентів в Україні, з нашої точки зору, впливають такі основні причини: 1) багаторічне погіршення соціально-економічних умов життя у нашій державі і небажання молоді більше працювати

за невелику плату; 2) заробітна плата осіб, які не мають вищої освіти, нерідко значно вища за заробітну плату тих, хто її має. Інколи батьки молодих людей заявляють буквально таке: «Я куплю своїй дочці, замість фінансування вищої освіти, легковий автомобіль і успішно видам її заміж, бо домогосподарці вища освіта не потрібна»; 3) більшість українських роботодавців не вкладаючи ні гривні у вищу освіту (їм вигідніше вкладати кошти у нерухомість. На жаль, у нас дуже мало роботодавців-меценатів, які готові безповоротно вкладати значні суми коштів у вищу освіту, як колись це робили українські меценати (Костянтин Острозький, Іван Мазепа, Микола Терещенко, Андрей Шептицький та інші [2]) своїх майбутніх працівників, намагаються здобути їхні знання і навички безоплатно. Наші роботодавці, на відміну від зарубіжних роботодавців, займають споглядально-критиканську позицію щодо підготовки фахівців і партнерських стосунків з ВНЗ; 4) недостатній рівень матеріально-технічного забезпечення навчального процесу (спеціально обладнаними аудиторіями, тренінг-студіями, персональними комп'ютерами, технічними засобами навчання, засобами комунікації); 5) відсутність вагомих стимулів до послідовного та наполегливого навчання і гарних умов працевлаштування для кращих студентів (в тому числі першого, гарантованого державою, робочого місця). З одного боку, фахівці старшого покоління не зацікавлені у якісному проходженні студентами практик, стажування, бо бачать у них майбутніх конкурентів, а з іншого – керівникам практик, стажування від виробництва за керівництво такими роботами студентів нічого не платять (у 1980-ті роки платили незначні суми); 6) агітаційно-пропагандистська діяльність ВНЗ з країн-сусідів щодо навчання і працевлаштування українських студентів (абітурієнтів). У зарубіжних ВНЗ краща матеріально-технічна база, більше фінансування (у тому числі і за рахунок коштів Євросоюзу), вони можуть швидше та краще працевлаштувати своїх випускників, проте якість навчання там не завжди відповідає тому рівню про який колись розповідалось українцям. Провідні українські ВНЗ за своїм науково-педагогічним та творчим потенціалом є значно кращими за деякі зарубіжні, однак цього часто не знають і не розуміють батьки студентів, які виїхали за кордоном, а також наше українське суспільство, котре, якщо згадати слова Тараса Шевченка з поеми «І мертвим, і живим, і ненарожденним землякам моїм...», дурить само себе, / вчиться, читає, / і чужому навчається, / а свого чомусь цурається [3, с. 263]. А трохи далі: «Обніміте ж, брати мої, / Найменшого брата, – / Нехай мати усміхнеться, / Заплакана мати, / ... І оживе добра слава, / Слава України...» [3, с. 263-264] тощо.

Таким чином, лише тоді, коли за якість та ефективність підготовки фахівців будуть відповідати вищі навчальні заклади, роботодавці й українське

суспільство (кожен у своєму сегменті), тільки тоді, українська економіка та держава отримають справжній шанс бути ефективними, перспективними.

Література

1. Мережа вищих навчальних закладів на початок 2017/18 навчального року. Статистична інформація. 2017 рік. Файл 234_w.doc – WinRAR [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>

2. Українські меценати [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://uk.wikipedia.org/wiki/Українські_меценати

3. Шевченко Т. Кобзар / Т. Шевченко. – К. : Вид-во художньої літератури «Дніпро», 1976. – 600 с.

УДК 657

Жиглей І.В.,

д. е. н., професор кафедри обліку і аудиту,
Житомирський державний технологічний університет

СОЦІАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЯК НАПРЯМОК ПІДВИЩЕННЯ РІВНЯ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ З ОБЛІКУ Й ОПОДАТКУВАННЯ

Наприкінці ХХ – на початку ХХІ ст. більшість країн світу встановили орієнтир на радикальні соціально-економічні перетворення, тобто створення та структуризацію економічної парадигми, центральним поняттям якої стане суспільство та суспільні явища. Побудова сильної та демократичної держави з багатообіцяючим майбутнім, орієнтуючись виключно на швидкий розвиток та нарощування економічних показників та не враховуючи соціальні потреби суспільства та окремої людини зокрема, – неможлива. Тому кожен суб'єкт суспільних відносин повинен функціонувати, діяти та робити кожен свій крок, оцінюючи його крізь призму соціальної відповідальності (далі – СВ).

Розглядаючи освітньо-професійну програму підготовки магістрів зі спеціальності 071 «Облік і оподаткування» слід відзначити, що в Житомирському державному технологічному університеті вона орієнтована не лише на глибоку спеціальну підготовку сучасних працівників облікових, економічних, фінансових та аналітичних підрозділів та служб підприємств та організацій різних галузей та форм власності; фінансових, кредитних та страхових установ; органів державної та регіональної влади; освітніх, консалтингових та науково-дослідних установ, ініціативних та здатних до швидкої адаптації до сучасного бізнес-середовища. Діюча програма формує фахівців з новим перспективним способом мислення, здатних враховувати